ترادف کلمه حرف و قرائت

دنبالۀ همین حدیث شریف «حروفه من معانیه» بود، اگر این شش-هفت سالی که گذشت مثل حال آلآن بود که سریع برای هر بحثی ریزی یک عنوانی را مطرح میکردیم خیلی خوب بود. خب در فکر این خصوصیت نبودیم. همینطور جلو میرفتیم. من قبلاً به ذهنم آمده بود. روایاتی داریم که محتوای خودش را در هر عصری نشان میدهد. در فضای بحث ما اصطلاح حرف یک زمانی کاربرد فراوانی در قرائات داشته. آلآن ما میبینیم کسی پنجاه سال یا هفتاد سال زندگی بکند حرف را به‌معنای قرائت نمیشنوند و به کار هم نمیبرد. ما میگوییم قرائت ابن مسعود، نمیگوییم حرف ابن مسعود. اصلاً مانوس ما نیست. مگر اینکه مدتی کتابهای قدیمی را ببینیم. خود من مدتی طول کشید. یادم هست که چقدر طول کشید تا ببینم این کلمه حرف جا افتاده بوده. مکرر در مکرر استفاده می شده. به جای اینکه ما آلآن میگوییم قرائت عاصم، آنها میگفتند حرف عاصم. اگر بگردید میبینید که چقدر اصطلاح رائجی است.

چیزی که میخواهم آلآن عرض کنم این است: وقتی آدم اصطلاح آن عصر را میبیند –که آلآن اصلاً در ذهن ما نمیآید- روایاتی هست که با انس ذهنی خود ما آنها را میخوانیم و در میشویم. من طلبه مکرر راجع به دفتر حروف در شدهام. اما وقتی فهمیدیم آن زمان این کلمه حرف استعمال رایج این چنینی داشته همان روایت را بر میگردیم و با یک عینک جدید میبینیم. وقتی به آن نگاه میکنیم احتمالات جدیدی به ذهنمان میآید. نمیگوییم حتماً میآید ولی احتمالی هست.

آلآن میفرمایند «حروفه من معانیه»، حروفه یعنی حرف مقطعه؟ یعنی لفظ و معنا؟ همه اینها درست است. «حروفه من معانیه» یعنی لفظه من معناه. الفاظه من معناه. حروفه من معانیه، یعنی حرف مقطعه از آیاتی که معنا دارند. حرف مقطعه ای که رسما معنای خطور به ذهن برای عرف ندارند. یکی همین اصطلاح ما است. حروفه من معانیه؛ یعنی قرائاتی. اگر فرض بگیریم و علی المبنا. مثلاً روایتی قبلاً دیده بودم که در مباحثه هم نبود. حضرت آیه را طوری خواندند و راوی عرض کرد در مصحف اینچنین نیست، حضرت فرمودند «حرفٌ مکان حرف». اینها مثل مرحوم نوری آوردهاند و میگویند ببینید این روایت میگوید که قرآن تحریف شده. «حرفٌ مکان حرف»؛ این را برداشتهاند و جای آن گذاشتهاند. اما با این عینک که حرف به‌معنای قرائت است، امام علیه‌السلام هم یک قرائتی را میگویند، او میگوید در مصحف اینچنین است، حضرت میفرمایند «حرفٌ مکان حرف». آن چه که من گفتم یک حرف بود، این هم که تو میگویی یک حرف است. اصلاً یک چیز دیگری میشود.

در روایت بود، حضرت فرمودند «ان للقرآن فصلا و وصلا»، دیروز «فصله و فصاله» بود. در اینجا فرمودند «فصلا و وصلا و احرفا». حروف، احرف، حرف مکان حرف، اینها واژههایی است که اگر در روایات جمعآوری شود، بدون اینکه بفهمیم حرف به‌معنای قرائت به کار رفته یک جور معنا میکنیم، اما با این احتمال که ممکن است در روایات «حروف» به‌معنای قرائات باشد جور دیگری معنا میکنیم.

بازبینی #2
ایجاد شده 21 آوریل 2024 13:00:56 توسط ... .
به روزرسانی شده 28 مه 2024 14:57:48 توسط ... .